

Tara Singh v. The State of Punjab and another 449
(A. L. Bahri, J.)

C. v./P ਵਿੱਚ 1992 ਦਾ LPA ਨੰਬਰ 566 1983 ਦਾ ਨੰਬਰ 3644 ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1992 ਦਾ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 566 ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(35) ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, "ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੰਡ ਜਾਂ ਢਿੱਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਾਂਗੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਹਨ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਮਾਨਯੋਗ ਏ ਐਲ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਐਨ ਕੇ ਕਪੂਰ ਜੇ. ਜੇ.

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ।— ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 8916 .

22 ਜੁਲਾਈ, 1994

ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1952- ਰਿਸ. 29(2-A), 37 ਅਤੇ 51 (xi) (c)—
ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ—ਮਟੀਰੀਅਲ ਬੇਨਿਯਮਤਾ—ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ—ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ
ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼—ਅਜਿਹਾ ਆਰਡਰ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ
ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦਾ ਅਨੁਚਿਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦਾ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ
ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਹੈ—ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ
ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ
ਤੱਕ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਧ ਵੋਟ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-
ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ
ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਖੋਜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ
ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ— ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਰੱਦ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਵੋਟਰ
ਨੂੰ ਬੈਲਟ p • ਐਪਰ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਫੋਇਲ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਬੈਲਟ ਪੀ ਆਈ ਐਪਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ
ਕੁਝ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਰੱਦ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੋਟਰ ਦੀ
ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(ਪਰਾ 13)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ .

ਐਸ.ਐਸ.ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ. ਪੰਜਾਬ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਏ.ਐਲ. ਬਾਹਰੀ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 AI^d7 227 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ-20 ਜੂਨ, 1994 ਦੀ ਸੀ' ਆਰਟੀਓਰੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਨੁਸੂਚੀ P3 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। -2 ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਬਨੂੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੋਣ 6 ਸਤੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ-2 ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ 219 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਦਕਿ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 215 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਪੀ.ਆਈ. ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਨੁਬੰਧ P2 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 9 ਮਈ, 1994 ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ-ਜਵਾਬ-1 ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਬੀ . e ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਆਰਡਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 20 ਜੂਨ, 1994 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਨੈਕਸਚਰ P3 ਦੀ ਕਾਪੀ। ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 14 ਜੂਨ, 1994 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ p ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਅਨੁਬੰਧ R3 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੂੰ 215 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਟਾਊਟ ਰਿੰਗਬ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਨ। ਆਰ ਨੂੰ 210 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਤੀਜਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 30 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ 38 ਅਯੋਗ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 493 ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਦ ਹੋਈਆਂ 38 ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਾਰਮ-V ਅਤੇ VII ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 38 ਰੱਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ

ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਬੰਧ R3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਸਮਰਥਿਤ ਹਨ। ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ-ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਫਾਰਮ V ਅਤੇ VII ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਕੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

(2) ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ , ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਥਿਤ 219 ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1994 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, 9 ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕਢਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁੰਨ ਹਨ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਸਨ, ਫਾਰਮ-VII ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ 9 ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਵੋਟਾਂ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਲਾਟ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ 4 ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਅੱਜ ਕੇਸ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(3) ਛਾਂਟੀ ਕੀਤੇ 4 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਰਮ V ਅਤੇ VII ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਪੋਲੇਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ। ਉਸਨੇ ਪੀ 1 ਅਨੁਬੰਧ ਮਿਉਂਸਪਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1952 ਦੇ ਨਿਯਮ 37(31) ਅਤੇ 39(6) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਾਰਮ-V ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਟੈਂਡਰ ਕੀਤੇ ਸਮੇਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬੈਲਟ-ਬਾਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਫਾਰਮ ਹੈ।

ਨਿਯਮ 42 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਕਟਾਂ ਸਮੇਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਾਰਮ-VII ਭਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਰੱਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ 9 ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸਨ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਲਾਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਫਾਰਮ-V ਅਤੇ VII ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਨਿਯਮ 37(3) ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਾਰਮ-V ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 39 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (vi) ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“(vi) ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਹਰ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ "ਨਕਾਰਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਏਜੰਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਰਿਕਾਰਡ ਫਾਰਮ-VII ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਬਾਕਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ।”

(4) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬੈਲਟ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਕਾਗਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਦਾ ਫਾਰਮ-8 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਬੈਲਟ-ਬਾਕਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਗੇ ਜਿੱਥੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ R3, 'ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹੁਕਮ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, 'ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ-3 ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ-V ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਕੱਤਰ ਸ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਬੰਧ R3 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ

" ਪੂਰਵ-ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ; ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ-V ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੁਕ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਸਿਰਫ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1952 ਦੇ ਨਿਯਮ 51 (XIC) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) "ਪਦਾਰਥ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ" ਨੂੰ ਹੇਠ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਨਿਯਮ 51 (xi)

(c) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

"(c) ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ "ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ" ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦਾ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ , ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

(6) ਜਿਵੇਂ ਕਿ- "ਪਦਾਰਥ-ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਵਾਗਤ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ! a> ਵੋਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਜੋ ਕਿ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਨ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ; ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਸੈੱਟ 'ਤੇ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਐਨੀ-ਵੂਰ ਬੀ 3 ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ? ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਧ ਵੋਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਇਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 63(1) ਉਹ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਜੋ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ! ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰ: -

"(c) ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਹੋਈ ਹੈ।"

ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ, ਆਰਡਰ ਅਨੁਸੂਚੀ R3 ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ 9 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਈ: -

11th1 ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਭੌਤਿਕ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਚੋਣ ਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਬੇਕਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ , ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰਡਰ/ਅਨੇਕਸਚਰ R3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(9) ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਰਲੀ ਧਰ ਜੋਨਾ (2) ਅਤੇ ਸਈਦ ਯਾਕੂਬ ਬਨਾਮ ਕੇਐਸ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ।

(10) ਮੁਰਲੀਧਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸਈਅਦ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 9 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੋਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਫੈਸਲਾ

- (1) 1977 ਪੀਐਕਸ.ਆਰ. 84.
- (2) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 40.
- (3) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 477

(AL ਬਾਹਰੀ, ਜੇ.)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸਬਬਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(11) ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਕੁੱਲ 219 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ 9 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ 5 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ 4 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੁਬਾਰਾ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2 ਹੋਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਾਕੀ ਬਚੇ 2 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਮੁਹਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਰਾਸ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਦੋ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ-ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਸਿਆਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਲਈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੀ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੀ ਛਾਪ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ

Tara Singh v. The State of Punjab and another 457
(A. L. Bahri, J.)

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(12) 1990 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 29(2-ਏ), ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

“(2-A) ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਪੋਲਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕਰੇਗਾ,—

(a) ਇਸ ਦੇ ਕਾਊਂਟਰਫੋਇਲ 'ਤੇ ਵੋਟਰ ਦਾ ਵੋਟਰ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕਾਪੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(b) ਉਕਤ ਕਾਊਂਟਰਫੋਇਲ 'ਤੇ ਉਸ ਵੋਟਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ; ਅਤੇ

(c) ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦਾ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ- ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅੰਗੂਠਾ-ਪ੍ਰਿੰਟ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ; ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਈ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਡਾ: ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਅਤੇ ਥਰਸ (3); ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ - ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

“ਆਰ. 73(2) (ਡੀ) ਨੂੰ (i) ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਹੋਣਾ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਆਰ. 37-ਏ ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ” ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ R. 27-A ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਜੋ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਪਛਾਣ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਸੀ.ਐਲ. (d) ਦੇ ਆਰ. 73(2) ਨੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ: “ਕਿ ਆਰ. 37-ਏ ਦੁਆਰਾ

ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਹੈ”। ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ," ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਛਾਣ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੋਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੰਕ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ. ਦੇਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਵਾਈਸ-ਚੇਅਰਮੈਨ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 9 ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਪਛਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(15) ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ.ਮੀ. ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ, ਪੰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (5)।

- (3) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 815
- (4) 1966 PLR 224.
- (5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1982 ਐਸਸੀ 1569.

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 9 ਵਿਵਾਦਿਤ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਪੇਪਰ ...'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਹੈ ਜੋ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ■ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਅਰਥਹੀਣ ਆਯਾਤ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ”

ਅੱਗੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

“ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੋਟਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਆਮ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ

Tara Singh v. The State of Punjab and another 459
(A. L. Bahri, J.)

ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(16) ਐਸ ਸਿਵਾਸਵਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵਾਈ. ਮਲਾਇਕਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਯਮ 39(2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1969 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

“ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ .ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ (ਵਾਜਬ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸੰਕੇਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ .ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਤੋਂ ਕਿ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ .ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੇ .ਇਫੈਕਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ।”

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

(6)-AIR 1983 SC 1293.

ਦੋ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਰਾਸ-ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਧੱਬੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।

(18) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੈਲਟ ਪੀ ਆਈ ਐਪਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਕੱਢੇ ਗਏ ਨੌਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੀਆਂ 39 ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਪੈਕੇਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ

ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੌਂ ਵੋਟਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਇਹ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਨੌਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(19) ਜਵਾਬਦੇਹ-ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲਾਟ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਕੱਢ ਕੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਲਾਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਦਰਖਾਸਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੀ ਬਦਲੀ ਸਮੇਂ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ o 1 f. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(20) ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੰਨਾ 82 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਹੈਂਡ-ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

“ਪੁਨਰ-ਗਣਨਾ—ਜਦੋਂ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਫਾਰਮ-20 ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਫਿਰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਿੰਟ ਲਈ ਰੁਕੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਊਂਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਉਹ (ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ) ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈ ਕੀਤਾ ਸਮਾਂ ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਹੀ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਮਿੰਟ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤੱਕ ਉਹ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇਗਾ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਫਾਰਮ 20 ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ-ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਇਹ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਫਜ਼ੂਲ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ/ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ/ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪੁਨਰ-ਗਣਨਾ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਨਤੀਜਾ-ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰੇਗਾ।

XX XX XX
XX XX XX

(21) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(22) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਫਾਰਮ-V ਅਤੇ VII ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ ਜੋ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ R3 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਫਾਰਮ-V ਅਤੇ VII ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(23) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪਾਓਅਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ-ਸਾਧਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੋੜੀਂਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਭਣ ਨਾਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(24) ਉਪਰੋਕਤ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਆਰਡਰ P.3 ਜੋ ਕਿ R.3 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਐਸ. ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ

ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

Tara Singh v. The State of. Punjab and another 463
(A. L. Bahri, J.)

ਮਾਨਯੋਗ ਏ. ਐਲ. ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਐਨ. ਕੇ. ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਜੇ.

ਮੁਹੰਮਦ ਅਮੇਦ ਈਯਾਸ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 15368 .

23 ਸਤੰਬਰ, 1994

**ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950- A.rts. 226/227 — ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947
—ਐੱਸ. 10(1) ਹਵਾਲਾ—ਕੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ U/s 10(1) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ
ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੀ
ਹੈ?**

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਹਵਾਲਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10(1) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਫੇਡ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਬੰਬੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਜਰਨਲਿਸਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 1617, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

(ਪਰਾ ੭)

ਐਨ ਕੇ ਨਗਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਕੀਲ ।

ਐਲ ਐਨ ਵਰਮਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਵਰਮਾ, “ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।